

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

نتایج آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله)

بهار ۱۳۹۹

نشانه‌های نشریات مرکز آمار ایران

- آمار گردآوری نشده است.
- 000 آمار در دسترس نیست.
- x ذاتاً یا عملاً وجود ندارد.
- xx جمع و محاسبه غیر ممکن یا بی‌معنی است.
- // رقم کمتر از نصف واحد است.
- | رقم (نسبت) ناچیز و قابل صرف‌نظر کردن است.
- * رقم غیر قطعی است.
- ** رقم جنبه تخمینی دارد.
- ⊖ به‌دلیل حفظ محرمانگی، رقم قابل انتشار نیست.

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سرراست کردن ارقام است. محاسبه نسبت‌ها و شاخص‌ها قبل از سرراست کردن ارقام صورت گرفته است.

پیشگفتار

پرورش دام سنگین (گاو، گاو میش و شتر) یکی از دو فعالیت اصلی زیر بخش دامداری است. مهمترین دام سنگینی که در کشور ما پرورش داده می‌شود، گاو و گوساله است که حدود ۹۰ درصد کل شیر تولیدی دام‌های کشور و بیش از نیمی از وزن گوشت قرمز عرضه شده توسط کشتارگاه‌های دام را به خود اختصاص می‌دهد. به دنبال اجرای طرح آمارگیری ماهانه تعداد و تولیدات دام سنگین در زمستان سال قبل، اجرای این طرح آمارگیری به صورت فصلی از ابتدای سال ۱۳۹۹ در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت.

در این طرح آمارگیری اطلاعات مربوط به تعداد گاو و گوساله در روز آمارگیری (آخرین هفته هر فصل) به تفکیک سن و جنس و تعداد دام زنده به دنیا آمده، تعداد دام پروار شده و مقدار تولید شیر در فصل آمارگیری، از بیش از ۴۰۰۰ بهره‌بردار دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله که با استفاده از چارچوب سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳ و با روش‌های نمونه‌گیری انتخاب شده‌اند، پرسیده شد و نتایج با روش‌های آماری به سطح کل جامعه تعمیم داده شد. نشریه حاضر، حاوی اطلاعات حاصل از اجرای طرح در زمستان ۱۳۹۸ و بهار ۱۳۹۹ است.

از این اطلاعات علاوه بر کمک به برنامه‌ریزی‌های تخصصی بخش دام، اطلاعات ارزشمندی برای متولیان تنظیم بازار فرآورده‌ها و نهاده‌های مرتبط با این نوع دام و محققان فراهم می‌شود.

امید است که اطلاعات ارائه شده مورد استفاده تصمیم‌گیران، برنامه‌ریزان و پژوهشگران قرار گیرد و این مرکز با بهره‌گیری از نظرات آنان در تهیه و ارائه اطلاعات دقیق و بهنگام آماری مورد نیاز گام‌های مؤثرتری بردارد.

شایان ذکر است اطلاعات این نشریه از طریق درگاه ملی ایران به آدرس www.amar.org.ir قابل دسترسی می‌باشد.

مرکز آمار ایران

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۲.....	مقدمه
۳.....	راهنمای کاربران
۴.....	مشخصات کلی طرح
۶.....	تعاریف و مفاهیم
۷.....	خلاصه یافته‌ها
۹.....	جدول‌های آماری

مقدمه

به‌منظور تأمین نیازهای آماری برنامه‌ریزان بخش دام از آخرین وضعیت تعداد گاو و گوساله و مقدار تولیدات این نوع دام، طرح آمارگیری نمونه‌ای اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین از تاریخ ۲۶ خرداد لغایت ۳ تیر ماه ۱۳۹۹ در ۳۱ استان کشور اجرا شد. در این طرح، اطلاعاتی در مورد «تعداد دام در روز آمارگیری به تفکیک سن و جنس» و «تعداد دام زنده به‌دنیا آمده، تعداد دام پروار شده و مقدار تولید شیر در فصل بهار» از بیش از ۴۰۰۰ بهره‌بردار نمونه در کشور که با روش‌های آماری، انتخاب شده‌اند به شیوه آمارگیری آمارگیری تلفنی جمع‌آوری شد و اطلاعات آن با شیوه‌های آماری، به کل جامعه تعمیم داده شد.

استفاده از اطلاعات ارائه شده مستلزم آشنایی با مفاهیم، اصطلاحات فنی و روش‌های اجرایی به‌کار رفته در این طرح آمارگیری است که ممکن است با برداشت‌های موجود در اذهان عمومی متفاوت باشد. به‌منظور ممانعت از برداشت‌های سلیقه‌ای از نتایج طرح، مطالعه تعاریف و مفاهیم به‌کار رفته در این طرح به کاربران محترم توصیه می‌شود.

راهنمای کاربران

نکات مورد توجه در جدول‌های آماری

هر جدول آماری از عنوان، سرستون‌ها، ستون شرح و متن جدول تشکیل شده است که باید به مندرجات آن‌ها به دقت توجه شود. متن جدول شامل اعدادی است که اطلاعات آماری را تشکیل می‌دهند و به وسیله مندرجات سه قسمت (عنوان، سرستون و شرح) قابل درک و تبیین می‌باشد. در برخی موارد مطالب مندرج در سه قسمت نام برده شده برای درک اطلاعات متن کافی نیست و باید به زیرنویس‌ها، تعاریف و توضیحات این نشریه توجه شود.

در عنوان جدول معمولاً زمان آماری و ماهیت یا موضوع اعداد متن جدول به‌طور کلی توضیح داده می‌شود. ستون شرح و سرستون‌ها به‌طور دقیق ماهیت و مفهوم اطلاع مندرج در خانه محل تقاطع را مشخص می‌کند.

مشخصات کلی طرح

سابقه طرح

این طرح آمارگیری برای نخستین بار در فصل زمستان سال ۱۳۹۸ به صورت ماهانه اجرا شد.

هدف کلی

هدف کلی از اجرای این طرح، برآورد تعداد و میزان تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله) در فصل بهار ۱۳۹۹ بود.

جامعه هدف

جامعه هدف طرح، بهره‌برداران دام‌های کشاورزی در نقاط شهری یا روستایی کشور متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله بودند.

جامعه آمارگیری

جامعه آمارگیری این طرح، شامل همه بهره‌برداران دام‌های کشاورزی دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله در نقاط شهری و روستایی کشور متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی است که بنا بر اطلاعات سرشماری عمومی کشاورزی ۱۳۹۳، دارای حداقل ۵ رأس گاو و گوساله بوده‌اند.

واحد آماری

واحد آماری این طرح، یک بهره‌بردار دام‌های کشاورزی دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله در نقاط شهری یا روستایی کشور متعلق به خانوارهای معمولی ساکن، بهره‌برداران غیرساکن و شرکت‌های رسمی و مؤسسات عمومی است که در روز آمارگیری دارای فعالیت پرورش گاو و گوساله بودند.

زمان آماری

زمان آماری برای متغیرهای مربوط به تعداد دام، روز آمارگیری و برای سایر اطلاعات، فصل بهار ۱۳۹۹ بوده است.

زمان آمارگیری

زمان آمارگیری این طرح، ۲۶ خرداد لغایت ۳ تیر سال ۱۳۹۹ بوده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

اطلاعات بهره‌برداران نمونه از طریق آمارگیری تلفنی جمع‌آوری شد. در صورت عدم امکان تکمیل پرسشنامه برای بهره‌بردار نمونه اصلی، پرسشنامه برای واحدهای نمونه جایگزین تکمیل شد.

سطح ارائه برآوردها

برآوردها در سطح کل کشور ارائه شده است.

خطای نمونه‌گیری قابل پذیرش

حداکثر خطای نمونه‌گیری مورد پذیرش برای متغیر «تعداد دام»، حداکثر ۵ درصد پیش‌بینی شده است.

تعاریف و مفاهیم

بهره‌برداری کشاورزی

یک واحد تولیدی اقتصادی کشاورزی است که تحت مدیریت واحدی قرار دارد.

بهره‌برداری پرورش دهنده گاو و گوساله

یک بهره‌برداری کشاورزی است که به پرورش گاو یا گوساله در روز آمارگیری، به صورت سنتی یا صنعتی می‌پردازد.

دام زنده به دنیا آمده

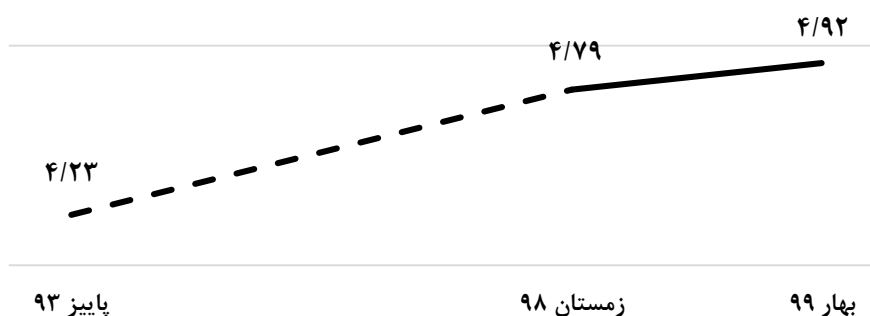
گوساله متولد شده در ماه آمارگیری است هرچند که بعد از تولد مرده باشد.

خلاصه یافته‌ها

تعداد گاو و گوساله

نتایج طرح آمارگیری اندازه‌گیری فصلی تعداد و تولیدات دام سنگین (گاو و گوساله)، در بهار ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که تعداد گاو و گوساله موجود در دامداری‌های کشور در پایان این فصل، بیش از ۴/۹ میلیون رأس بوده است.

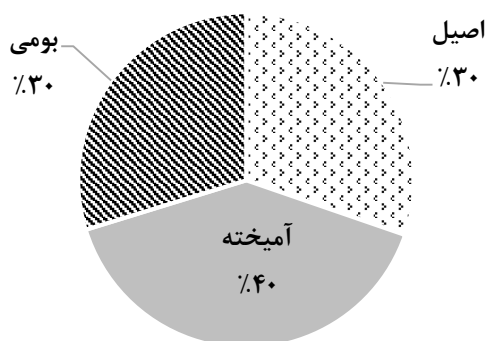
نمودار ۱- تغییرات تعداد گاو و گوساله در دامداری‌های کشور (میلیون رأس)

تعداد گاو و گوساله اصیل، آمیخته و بومی

در بهار ۱۳۹۹، تعداد ۱/۴۷ میلیون رأس گاو و گوساله اصیل، ۱/۹۷ میلیون رأس گاو و گوساله آمیخته و ۱/۴۸ میلیون رأس گاو و گوساله بومی در بهره‌برداری‌های پرورش دهنده گاو و گوساله وجود داشته است.

نمودار ۲- ترکیب انواع نژادهای گاو و گوساله - بهار ۱۳۹۹ (درصد)

تعداد گوساله زنده به دنیا آمده

در بهار ۱۳۹۹، تعداد ۳۹۲/۵ هزار رأس گوساله در بهره‌برداری‌های پرورش‌دهنده دام کشور متولد شد.

تعداد دام پروار شده

در بهار ۱۳۹۹، تعداد ۳۵۲/۷ هزار رأس گاو و گوساله در دامداری‌های کشور پروار شده است.

مقدار تولید شیر

مقدار تولید شیر گاو در بهار ۱۳۹۹، نزدیک به ۱/۹ میلیون تن برآورد شده است.

جدول‌های آماری

جدول ۱ - تعداد گاو و گوساله به تفکیک سن و جنس و نژاد - بهار ۱۳۹۹ (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش‌تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
کل	۴۹۱۹	۸۳۲	۷۷۴	۶۸۶	۴۲۱	۲۰۶۷	۱۳۹
اصیل	۱۴۶۶	۲۴۸	۲۰۵	۲۴۲	۱۲۶	۶۲۸	۱۶
آمیخته	۱۹۷۲	۳۱۶	۳۴۳	۲۶۲	۱۹۲	۷۹۰	۷۰
بومی	۱۴۸۱	۲۶۹	۲۲۵	۱۸۲	۱۰۳	۶۴۹	۵۲

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سراسر کردن ارقام است.

جدول ۲ - مقایسه تعداد گاو و گوساله در بهار ۱۳۹۹ و زمستان ۱۳۹۸ به تفکیک سن و جنس (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش‌تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
بهار ۱۳۹۹	۴۹۱۹	۸۳۲	۷۷۴	۶۸۶	۴۲۱	۲۰۶۷	۱۳۹
زمستان ۱۳۹۸	۴۷۸۶	۸۱۲	۷۷۹	۶۷۷	۴۱۱	۱۹۸۵	۱۲۲

جدول ۳ - مقایسه تعداد گاو و گوساله اصیل در بهار ۱۳۹۹ و زمستان ۱۳۹۸ به تفکیک سن و جنس (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش‌تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
بهار ۱۳۹۹	۱۴۶۶	۲۴۸	۲۰۵	۲۴۲	۱۲۶	۶۲۸	۱۶
زمستان ۱۳۹۸	۱۴۳۵	۲۵۲	۲۱۱	۲۴۷	۱۱۶	۵۹۲	۱۸

جدول ۴ - مقایسه تعداد گاو و گوساله آمیخته در بهار ۱۳۹۹ و زمستان ۱۳۹۸ به تفکیک سن و جنس (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش‌تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
بهار ۱۳۹۹	۱۹۷۲	۳۱۶	۳۴۳	۲۶۲	۱۹۲	۷۹۰	۷۰
زمستان ۱۳۹۸	۱۹۰۶	۳۱۲	۳۳۵	۲۵۴	۱۸۹	۷۶۰	۵۶

جدول ۵ - مقایسه تعداد گاو و گوساله بومی در بهار ۱۳۹۹ و زمستان ۱۳۹۸ به تفکیک سن و جنس (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا یک سال		از یک سال تا دو سال		بیش تر از دو سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
بهار ۱۳۹۹	۱۴۸۱	۲۶۹	۲۲۵	۱۸۲	۱۰۳	۶۴۹	۵۲
زمستان ۱۳۹۸	۱۴۴۵	۲۴۸	۲۳۲	۱۷۷	۱۰۵	۶۳۴	۴۸

جدول ۶ - تعداد گوساله زنده به دنیا آمده، تعداد دام پروار شده و مقدار تولید شیر در بهار ۱۳۹۹ و مقایسه با زمستان ۱۳۹۸

ماه	گوساله زنده به دنیا آمده (هزار رأس)	دام پروار شده (هزار رأس)	شیر (هزار تن)
بهار ۱۳۹۹	۳۹۳	۳۵۳	۱۸۵۱
زمستان ۱۳۹۸	۵۳۵	۳۸۵	۲۰۲۷